

Svagt vetenskapligt stöd för – Enligt de brittiska och amerikanska

Återskapade minnen av traumatiska händelser är ibland sanna minnen, ibland falska. Det var konsensus bland psykologiforskare i USA och Storbritannien vid mitten av 1990-talet och det gäller fortfarande. **Trots att minnesforskningen accelererat är kunskapsluckan om återskapade minnen av tidigare trauman fortfarande betydande.**

År 1995 publicerade the British Psychological Society's Working Party on Recovered Memories rapporten Recovered Memories med riktlinjer om bortträngda minnen. Den, liksom the American Psychological Association's ståndpunkter i frågan, låg delvis till grund för det svenska Psykologförbundets skrift *Kvalitetsstandard – Traumatiska minnen*, 1999. **Nu har det gått snart 20 år sedan de brittiska och amerikanska förbunden tog ställning i frågan, och ståndpunkterna har inte genomgått några större förändringar och ämnet är fortfarande kontroversiellt.**

När *Psykologtidningen* kontaktar The American Psychological Association, APA, uppger de att deras förbund inte har någon officiell policy eller några riktlinjer ifråga om bortträngda minnen, att ämnet som sådant inte väckt

någon speciell debatt de senaste åren, och hänvisar till hemsidans avdelning för *Questions and answers about memories of childhood abuse*. Dokumentet publicerades första gången 1995 efter en hård debatt i USA, och är en av de

"Fortfarande finns det betydligt mindre forskning om bortträngda minnen än om falska minnen"

källor som svenska Psykologförbundet lutar sig mot i skriften *Kvalitetsstandard – Traumatiska minnen*.

Huruvida det amerikanska dokumentet genomgått någon revidering sedan

1995 är oklart. Fortfarande uppges det att såväl ledande forskare som kliniskt verksamma psykologer anser att minnen kan glömmas bort för att sedan bli ihågkomna, att falska minnen kan upplevas som sanna samt att fenomenet återskapade minnen är mycket ovanligt. **Att frågan fortfarande är kontroversiell framgår av texten om dissociation som ett sätt för en person att skydda sig mot smärtsamma minnen, där APA skriver** att många psykologer ställer sig bakom den teorin medan andra menar att det finns litet eller inget empiriskt stöd för den.

The British Psychological Society hänvisar till en sammanställning av forskningsläget om bortträngda minnen, som det brittiska förbundet publicerat i sin egen tidning *The Psychologist* (Re-

Anders Wahlberg, ordförande i Psykologförbundet: "Det finns anledning att granska skriften"

Är det som står om bortträngda minnen i *Kvalitetsstandard – Traumatiska minnen*, som gavs ut 1999 av Sveriges Psykologförbund, förbundets ståndpunkt 2014?

– Dokumentet som refereras till här utarbetades som ett stöd för psykologer utifrån en aktuell och brännande nationell och internationell debatt. Det är nu femton år sedan det skrevs. Det finns anledning att vetenskapligt granska

FOTO: RENATO TAN

det för att sedan ta ställning till vidare åtgärder. Däremot är det inte möjligt för Psykologförbundet att utforma och ständigt uppdatera policydokument inom alla, för psykologer inom olika verksamhetsområden, viktiga forskningsfält. Detsamma gäller sannolikt de flesta jämförbara fack- och professionsförbund, säger Anders Wahlberg och fortsätter:

– Psykologin som vetenskapligt fält är brett och befinner sig i ständig utveckling. Omfattande forskning bedrivs

bortträngda minnen psykologförbunden

- covered and false memories 2006: 19; 352-355). Författarna pekar på att även kunskapen om falska minnen av hela händelser var bristfällig före 1995. Den forskning som fanns om falska minnen handlade främst om hur minnen kunde förvrängas. Därefter har forskningen om falska minnen varit betydande och nu finns det mycket starka bevis för att det går att skapa falska minnen även av extremt traumatiska händelser, skriver författarna.

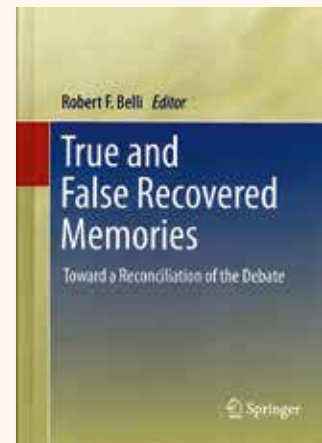
Beläggen för att det finns bortträngda minnen av traumatiska händelser och som kan återskapas är betydligt svagare. Författarna till artikeln "Recovered and false memories" refererar bland annat till en studie från 2003, som visade att 19 procent av de som utsatts för dokumenterade sexuella övergrepp under barndomen inte kunde berätta om dessa (Goodman et al. A prospective study of memory for child sexual abuse. *Psychological Science* 2003; 14: 113-118). Forskarna bakom studien tror att en stor andel av dessa kände motvilja att berätta om övergreppen och därför inte gjorde det, medan det i några fall

förmodligen handlade om att de trängt undan och glömt bort övergreppen.

Slutsatsen i sammanställningen från 2006 är bland annat att återskapade minnen av tidigare trauman ibland är sanna minnen, ibland falska, men att rapporter om tidigare trauman som bygger på återskapade minnen inte ensamma är tillförlitliga som grund för rättsliga beslut. Fortfarande finns det betydligt mindre forskning om bortträngda minnen än om falska minnen, delvis beroende på att sådan forskning är svår att utföra. Det krävs dels att traumat kan dokumenteras, dels att de drabbade bevisligen inte har haft något minne av det under lång tid och att han eller hon inte fått senare information om händelsen från någon annan källa än det egna minnet.

Psykologtidningen har utan resultat även försökt få en kommentar från Australiens psykologförbund, vars "Guidelines relating to the reporting of recovered memories" (1994) fanns med som ytterligare ett underlag till *Psykologförbundets Kvalitetsstandard - Traumatiska minnen*. ●

Peter Örn

TRUE AND FALSE RECOVERED MEMORIES.
Toward a Reconciliation on the Debate
Av Robert F Belli (Editor) m fl.
Springer New York, 2012

Kan man återskapa minnen av traumatiska händelser? Hur ser forskningen ut i dag? I *True and False Recovered Memories. Toward a Reconciliation on the Debate* av Robert F Belli m fl sammanfattas debatten - som förts sedan 90-talet - och det aktuella kunskapsläget. Forskare från olika fält medverkar i boken, som bygger på The Nebraska Symposium on Motivation (2010).

I *True and False Recovered Memories* redogörs för forskning bland annat om hur minnen uppstår, hur trauma påverkar minnesfunktionen och hur suggestiva terapeutiska tekniker kan leda till att falska minnen skapas, till exempel av övergrepp under barndomen.

Boken kan beställas från Amazon och Bokus.

- inom olika områden och leder till ny och fördjupad kunskap. Att som psykolog hålla sig à jour med forskning och utveckling för att kunna utöva sitt yrke utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, är ett ansvar som ligger i vår legitimation. Som stöd och vägledning i denna hållning, såväl individuellt som kollektivt, finns våra *Yrkesetiska principer för psykologer* liksom policydokumentet om evidensbaserad psykologisk praktik. ●

Kajsa Heinemann

Årets serie eftermiddagsföreläsningar från Röda Korsets center för torterade flyktingar i Stockholm

2014

Hur möter vi traumatiserade flyktingar?

Gästföreläsare är bl. a. Ketil Eide, Nordens främsta expert på ensamkommande samt Metin Bakkalci, läkaren bakom FN:s Istanbulprotokoll

- 20 februari** Ett mottagande värdigt ensamkommande barn
10 april I äldre flyktingars minne — om demens och PTSD
26 juni En atlas över tortyr — om tortyrskadeutredningar
- Pris per tillfälle är 500 kr, 300 kr för studenter

För anmälan: frida.johansson.metso@redcross.se För mer information: www.redcross.se/rkstockholm